

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Mák Ferenc: A kivégzések több napon át folytak</i>	7
Előszó	13
TANÚVALLOMÁSOK, NYILATKOZATOK, FÖLJEGYZÉSEK	
„Csak azt kérdezték, ki a magyar”	
Iváncsinné Bartha Erzsébet írásban küldött nyilatkozata	19
„A környékünkön nem maradt otthon egyetlen magyar férfi sem”	21
„Tudtam, hogy szedik össze a magyarokat” Kott László közlése	23
„Munkába menet tartóztatták le”	25
Névtelen napló Takács Béla	27
Folyamórság Hadi-sziget, „monopol”, Pétervárad <i>Homonnay Elemér</i>	31
„A földből itt-ott kiállt egy-egy kézfej, lábszár...” László Andrásné közlése	33
„Pirosra ment krumplit vásárolni” Kovács Ferenc eltűnése	37
„Csak hallgassak, ezt tűrni muszáj” Bartus Margareta vallomása	39
„Hadiárva lettem” Csábi István és Serfőző Máté esete	43
„Véres volt, és meg volt verve” Lőrík (Máté) Antal története	47
„Apám is elveszett, életem végéig viselem a következményeit”	49
„Gyere, menjünk nézni! Lövik agyon a Vízit” Bugadzsia István nyilatkozata	55
A jószívű hentes Tragédiája Dobi Kálmánné nyilatkozata	59
<i>Bozóki Antal: Rehabilitálták az újvidéki folyamórság laktanyájába likvidált</i>	65
<i>Csorba Béla: Ótelekiek halála őseik földjén</i>	67
Dornstädter, Moskva, Zagreb, Atina Dornstädter Jakab története	71
„No, most ezeket!” Svanderlik József 65 éves nyugdíjas nyilatkozata	77
„Bejött hozzánk két taknyos fegyveres” Erdélyi Antal nyilatkozata	85
Történetek a Kraxnerban és egyebütt Laszák László tanúvallomása	89
„Anyám karjáról téptek le” Ristic Radovanné Szekeres Irén közlése	95
„A nyelvét kitepték, a szemét kiszúrták”	97
Mi történt a kulturbund pályáján? Tell Vilmos nyilatkozata	99
„Papok! Előre!” Mihály atya vallomása	101
„Ha szlovák, akkor mehet haza”	105
„Boris, gyere vissza! Apád itt van” Csábrádi Borbála levele	107

„Bitangok! Elintéztétek a fiamat!” Takács Lajos nyilatkozata	109
Blaskó Márta: Nem volt hova lépni a vértócsától	111
„Valaki segítségért kiabált: Magyarok, ne hagyjátok magatokat!”	115
Ternovác István: Drótot kért a partizán	117
Egy eltűnt Szerémségi <i>Koroknay Károly jegyzete</i>	129
Egy a sok elmaradt tanúvallomás közül	133
Nagy esemény szemtanúja Kotrba Borbála vallomása	135
ÚJVIDÉKI NAGY PEREK	
Deák, Krámer, Szombatheloyi és társaik	143
„Találkoztam Grassyval, Zöldyvel” Barta Géza visszaemlékezése	159
Illés Sándor visszaemlékezése Deák Leóra	163
HEGYI JÓZSEF ESETE	
„Édesapám megmentette, de a német megszállás után elvitték őket”	
Galkó Antal és Hegyi Margit nyilatkozata	171
A per és az ítélet	183
Az akasztás <i>Végrehajtották a nép ítéletét Hegyi Józsefen</i>	185
TANULMÁNYOK A VÉRENGZÉSRŐL	
A diktatúra hétköznapi <i>Tragédiánk kis- és nagypolitikai meghatározói</i>	189
Mészáros Sándor: Újvidéki hideg hetek 1944-ben	203
Délszláv felszabadulás <i>Tito hódítási étvágya és a vérengzés</i>	217
A Kátyi-erdő misztériuma	227
A MEGEMLEKEZÉSEK TÖRTÉNETÉBŐL	
Krónika	233
Papp Ferenc köszöntője	241
Elégtétel és hiányérzet	245
NEVESÍTETT ÁLDOZATOK	
Név szerint	249
ÁLDOZATI NÉVSOR	251
Dokumentumok	252
IRODALOMJEGYZÉK	277
NÉVMUTATÓ	279

A nyolcvanas években e szenvedély fűtötte azokban a riportorozataiban is, amelyeket az akkor legismertebb koszovói albán politikai vezető elleni koncepciók pernek, vagy a magyarkanizsai tanárok elleni politikai boszorkányüldözés leleplezésének szentelt. Természetes, hogy a délvidéki magyarok első politikai szervezetének, a történelmi VMDK-nak az 1944-es magyarelles atrocitások feltárására vonatkozó kezdeményezését követően Matuska Márton is azonnal tollat fog, összegzi és kiegészíti eddig közöletlen feljegyzéseit, riportjait, az összegyűjtött dokumentumokat, és ezzel legsúlyosabb történelmi traumánk feldolgozásához járul hozzá mennyiségileg is felbecsülhetetlen, értékes adattal, ugyanakkor – s talán ez még az előzőnél is fontosabb – elősegítette a délvidéki magyarság lelki gyógyulását, talpra állását is. Amit szerencsésebb tájakon szakképzett történészek hada szokott feldolgozni, nálunk azt a mostoha körülmények folytán vállalkozó szellemű, elszánt helyi kutatók végezték több mint két évtizeden keresztül, és jórészt ők végzik még ma is. Az örökifjú Matuska Mártonnak, a délvidéki magyar tragédia e hosszú ideig szinte „egyszemélyes kutatóintézetének” ebben a folyamatban kiemelkedő szerepe volt és maradt napjainkig, amit a témában eddig megjelent könyvei – A megtorlás napjai (1991), A temerini razzia (2001, társszerzőkkel), Három mártírunk (2002), Rémuralom a Délvidéken (2004, társszerzőkkel) Hová tűntek Zsablyáról a magyarok (2004) – számtalan cikke, tanulmánya, előadásai, kezdeményezései nyomatékosítanak, akárcsak a magyarság érdekében a Vajdasági Magyar Demokrata Párt választmányában végzett folyamatos politikai tevékenysége.

Csorba Béla

Akácfa C 3
Alekszai E 8 (a térképen
A jel)
Alföldi F 8
Alkotmány F 6
Almásai G 7
Andrássy Gyula gróf F 7
Apor G 8
Apponyi Albert E 8
Aradi G 7
Arany János F 6
Attila F 6
Avar G 8
Álmos F 6
Árpád F 5
Április 13. 1941. G 7

Bajza K 5
Badacsonyi J 6
Balassa Bálint C 7
Balázs Árpád G 4
Bangha Béla F 3
Baross Gábor B 3
Batthányi G 6
Balaton F 8
Bárdossy László dr. F 8
Bácska C 3
Bánya A 3
Bánffy G 8
Báthori D 5
Bem E 6
Bencsúr F 4
Bercsényi Miklós F 7
Bercsényi Dániel G 3
Beethoven E 7
Bécsi E 7
Béldi E 8
Boldog Margit D 7
Bocskay B 4
Bodza G 6
Bogdán F 7
Bolgár H 7
Borz G 7
Botond B 2
Bolyai Farkas C 4
Brezovszki Nándor dr. D 4
Buzatér G 7

Ceglédi I 6
Ciano gróf E 7
Corvin tér F 8
Csaba F 5
Csatorna I 7
Csanádi F 4
Csáki István gróf E 8
Csenei G 7
Cseresnye J 6
Cserkész F 8
Csikós H 3
Csillag G 6

Dalnoki Veress Lajos E 8
Damjanics F 6
Daru G 5
Dániel F 8
Deák Ferenc tér F 7

Délibáb F 3
Délvidék D 7
Dobó István G 8
Doszitej Obrádovics G 7
Dugonics H 7
Dunapart E 9

Egér G 7
Előd F 8
Eötvös tér F 7
Epres D 5
Erdélyi B 3
Erkel Ferenc-F 4
Erzsébet tér E 7
Esze Tamás F 9

Fadrusz János D 3
Fazekas F 8
Fáth Ferenc D 2
Fehérvári F 7 e
Ferenc G 4
Fehérmező H 7
Felvidék B 4
Futaki D 3
Fülemüle G 5
Fütőház D 2

Gaál Mózes F 5
Galamb F 6
Gábor Aron D 8
Gárdonyi Géza F 5
Géjza Fejedelem F 5
Gizella G 8
Goethe E 7
Gömbös Gyula C 5
Görgei Artur F 5
Göring E 7
Görög iskola F 7
Gőzmalom F 7
Gulyás G 3

Gyár B 6
Gyergyói F 7
Gyik G 7
Gyöngyvirág C 5
Győri C 8
Gyulai Pál tér G 3

Hádnagy D 3
Hajós G 8
Haltér F 8
Halász A 4
Hargita F 3
Hársfa J 6
Heltai Gáspár F 6
Hétvezér G 7
Hid G 8
Hitler Adolf E 7
Hold G 7
Holló H 6
Honvéd E 8
Hortobágyi G 3
Horthy Miklós sugár út F 7
Horvát G 8
Huba C 7
Hunyadi János D 6

Huszár B 5

Iglói E 5
Ipar C 7
Irnay János G 7
Iskola E 6

Jenő Főherceg F 6
Jókai Mór F 7
József G 4
Juhász G 3

Kamenicai C 5
Kazinszki F 3
Kapisztrán János E 5
Katona József E 6
Kassai D 8
Kálvin tér D 7
Kánya Kálmán J 6
Kárpát F 3
Kecskeméti D 7
Kereszt G 7
Kertész C 4
Kemény Zsigmond G 7
Késmárki F 8
Kinizsi D 6
Királyhágó E 8
Kisfaludi F 6
Klapka F 4
Kont C 2
Komáromi C 8
Kossuth Lajos F 7
Kosztolányi Dezső E 8
Korház E 5
Kölcsei Ferenc F 6
Könyök E 6
Könyves Kálmán D 4
Körös F 9
Kőrösi Csoma Sándor C 5
Krámer Sándor E 8

Lajta G 8
Laktanya F 7
Latorca J 6
Lázár F 7
Levente E 8
Lehel István B 3
Lenau E 8
Liliom D 5
Liszt Ferenc G 6
Limán B 5
Lorántffy Zsuzsanna G 8
Lövész D 6
Luther Márton tér D 7
Lovag F 6

Majlát Püspök C 7
Madách Imre F 8
Magyar D 6
Mátyás Király D 6
Magdolna E 4
Mária E 5
Meggy I 6
Mester D 2
Mező J 5
Mohácsi J 5

Móra Ferenc D 4
Mikes Kelemen F 6
Mikszáth Kálmán D 2
Miskolci G 7
Munkácsi Mihály A 4
Munkács D 7
Muskátló D 5
Mussolini F 7
Müller Gyula D 4

Nagy Lajos B 3
Nádor F 6
Nyitra G 8

Obermüller D 5
Oláh H 6
Orosz G 6
Orgona D 5
Oroszlán G 7
Országzászló tér F 7

Pacsirta C 4
Pásztor G 4
Páva H 5
Pázmány Péter C 4
Pesti C 8
Petőfi Sándor D 6
Pirosi F 6
Pósa Lajos G 8
Posta E 7
Pozsonyi C 7
Pummer Sándor F 7
Püspök F 8
Prohászka Ottokár tér E 6

H. Rákóczi Ferenc E 6
Retek H 7
Rét J 6
Rigó H 5
Rózsa C 2
Rutén G 5

Sas D 1
Sánc I 6
Schiller D 5
Schelb Gyula C 5
Sólyom F 3
Soproni I 6
Sütő F 8

Szabadkai G 7
Szegedi G 7
Szegfű D 5
Szege József H 3
Szerb H 7
Szenteleki Kornél F 6
Szent Erzsébet C 4
„ Gellért D 8
„ Imre B 4
„ István E 6
„ János F 6
„ János tér G 6
„ László tér E 7
„ Miklós F 7
Széchényi István gróf E 7
Székely H 7

Szigligeti Éde D 3
Szilágyi Erzsébet B 3
Szinyei Merse E 8
Szondi B 4
Szücs Imre D 5

Tatár I 5
Tass F 8
Tavaszc 1
Táltos D 7
Tátra H 7
Temerini út J 6
Temesi H 6
Temető F 5
Templom udvar F 7
Templom utca F 7
Teleki Pál gróf E 7
Tégla G 5
Tisza Kálmán D 6
Tisza István gróf D 3
Tinodi Lantos Sebestyén C 8
Toldi Miklós C 5
Tomba Mihály F 9
Topolya J 6
Tordai J 6
Tóth Bagi István C 3
Tóth Tihamér F 5
Tölgyfa C 1
Törösvári A 3
Török J 6
Töhötöm J 5
Trencsényi F 8
Tulipán D 5
Thököly Imre F 7
Turul A 3
Tüzér G 3

Ungvári I 6
Uzspenszka F 7
Uzsoki G 6

Vasút C 5
Vajda Hunyad A 3
Vakk Battyán D 7
Váci C 5
Vám F 7
Vásár E 6
Velencei E 7
Verböci István E 8
Vereckei F 5
Vildt Vilmos Dr. E 5
Virág C 5
Vitéz Bayor tábornok E 8
Vitéz Major tábornok E 8
Vitéz C 4
Vöröskereszt F 8
Vörösmarthy F 7

Zászlós F 7
Zápolyai F 8
Zentai E 7
Zmaj Jovánovics F 8
Zrinnyi Ilona E 7

Zsák H 6
Zsigmond Király C 5

„Újvidéken, 1944. október 30-án – mindössze egy héttel a partizánok bevonulását követően az új hatalom hirdetményben tette közzé: „A Bácskai és Baranyai Katonai Körzet Hadbírósa az 1944. október 29-én hozott ítéletével halálra ítélte 250 magyar nemzetiségű háborús bűnöst, akik a megszállás 3 évében részt vettek a megszállókkal Bácska és Baranya területén a szerb és más szláv lakosság terrorizálásában és mészárlásában. A halálos ítélet golyó által lett végrehajtva.” Majd hozzátette a titói erőszak legitimitását jelző „Halál a fasizmusra – szabadság a népnek!” – bajtársi üdvözlést. Előjátéka volt ez annak a közel fél évig tartó rettenetes terrornak, az „elhallgatott razzianak”, amelynek részleteit máig nem tárta föl a történetírás, következményeit pedig máig nem heverte ki a délvidéki magyarság. Pedig a túlélők emlékezetében életük végéig élt, ma is él az iszonyat és a rettenet.”

Mák Ferenc

